

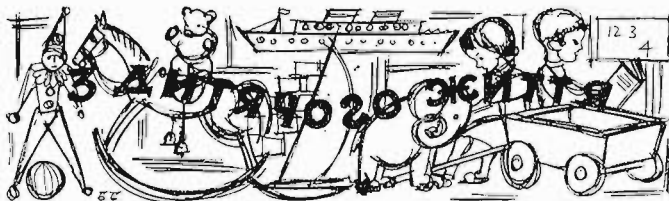
**В
Е
С
Е
Л
К
А**

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW a Children's Magazine

РІК XXII
БЕРЕЗЕНЬ 1980
Ч. 3. (306).

КОНКУРС ДИТЯЧИХ ВИШИВОК У КУРИТИБІ, БРАЗИЛІЯ

З Куритиби, Бразилія отримали ми такого листа: „Дорога „Веселко!“ Пишу про конкурс дитячих вишивок у Куритибі. Конкурс має різні вишивки. Бере в ньому участь багато осіб.

В 1978 р. з хлопців мій брат Юрко отримав перше місце. Друге місце дістав Петро Білогонийський. З дівчаток перше місце посіла Гануся Бовколовська-Мазепа за вишивану сорочку. Конкурс став уже традицією. Для дітей він завжди відбувається на закінчення навчального року української школи. Після конкурсу відбувається перекуска. Накінець діти виступають з танцями і співами.

В Куритибі є багато жінок і матерів, які вміють вишивати. Це добре, бо багато дітей бере участь у конкурсі. Так плекають вони українські традиції, які в Куритибі гарно зберігаються.

*Ігор Мазепа-Баран
учень 4-ої класи Суботньої Школи*

Конкурсна виставка писанок Суботньої Школи в Куритибі в 1979 році. Учителки: Наталія К. Волошин і Марія Волошук. Посередині автор допису, учень Ігор Мазепа-Баран.

Редакція „Веселки“ дякує Ігореві за цікавий допис. Ставить дітей Суботньої Школи в Куритибі за приклад іншим дітям у країнах нашого поселення.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ“ ЗА ЛЮТИЙ 1980 р.: СНІГОВИЙ ДІД: діда зліпили 2-й, 3-й і 4-й хлопці. **ЩО ЦЕ?** а) Книжка. б) Крейда. в) Хмара. г) Олівець, або перо. г) Їжачок.

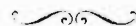
РЕБУСИКИ

Л О
Г А

Цей ребусик читасмо:
„підлога”.

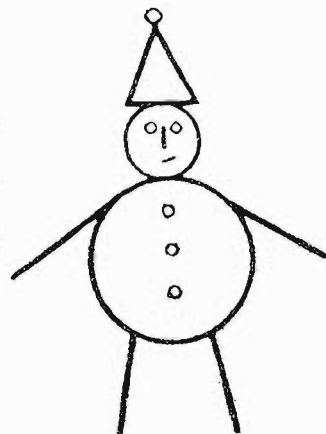
Тепер відчитайте чергові ребусики:

К О	Р У Ч	П О	С Т А В	Ш И В
В А	Н И К	Р А	К А	К А

НАРИСУЙТЕ НАЯЦІКА

Нарисуйте отакого на-
яцка і почисліть, скільки
простих ліній, а скільки
коліщат він має.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода“ заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1 00 долар.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Обкладинка роботи — Богдана Божемського
Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription \$8.00 per year, UNA members \$5.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Богдан Божемський — Весняний поцілунок

Уляна КРАВЧЕНКО

ЧАРІВНА ІДЕ ВЕСНА!

Сонце глянуло з-за хмар,
розливає блиск і чар,
за шумів утішно бір,
радісна луна йде з гір!

Лине вістка, наче птах,
лине вісточка ясна:
по холодних, темних днях
чарівна іде весна!

Леонід ПОЛТАВА

ДІТИ, ВЖЕ СКОРО — ВЕСНА!

Довшає й довшає день,
Більшає в лісі пісень,
Сніг потемнів, ніби зна —
Скоро вже, скоро весна!

Сонце раніше встає,
Радости всім додає,
Радість, як мати, ясна, —
Скоро вже, скоро весна!

Навіть літак угорі
Лине шляхами зорі,
Певно й літак уже зна —
Скоро вже, скоро весна!

Хай довкруги іще сніг, —
Ми ж посилаєм у світ
Любий, чудовий весні
Наш, український привіт!

Мирослав ПЕТРІВ

ЛИНЕ НАД ПОЛЯМИ БЕРЕЗНЕВИЙ ВІТЕР...

Лине над полями березневий вітер,
Тріснули на річці крижані мости.
В лісі починають білі первоцвіти
Під останнім снігом радісно рости.

Льодові бурюльки вже з галуззя впали,
А бруньки живучим соком налились.
Вже дубам берези-сестри пригадали:
„Будемо шуміти, браття, як колись!”

Тепле сонце гріє, сніг холодний тоне,
І вода підсніжна радісно дзюрчить.
Розламались, щезли зимові кайдани,
І ріка розкута вільно вже шумить.

Під блакитне небо жайворон піднісся,
Спів дзвінкий лунає, заливає світ,
А йому назустріч інший спів озвався:
То співають діти в школі „Заповіт”.

Земле наша люба! Поки над тобою
Сяє незагасно сонця злотий цвіт,
Завжди з жайворонка пісню дзвінкою
Задзвенить Шевченків гордий „Заповіт”.

ПОКЛІН ТАРАСОВІ

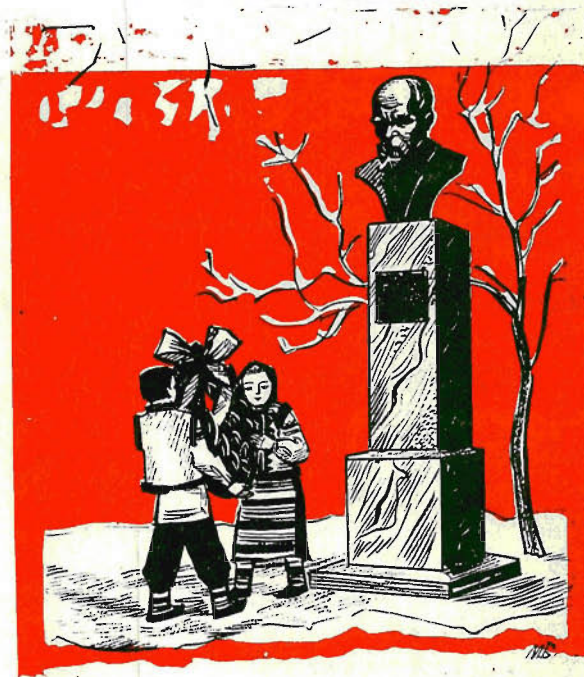
(Ілюстрація Миколи Бутовича)

Ставайте в лаву, юнаки,
Здіймайте із голів шапки
І здалеку, з-за океану
Складіть Тарасові пошану,
Складіть Тарасові поклін,
Низький, синівський — до колін,
І спом'яніть Співця Обнови
Не злим і тихим, щирим словом.

Учитель і Пророк Тарас
Боровся і терпів за нас,
Тож бережим, як добрі діти,
Його величні заповіді.

Здіймайте із голів шапки
І честь віддайте, юнаки,
Борцеві за велику справу,
За правду, волю і державу.

Р. З.

К. ЛУГОВА

Ілюстрація П. АНДРУСЕВА

АНДРІЙКІВ СОН

Сьогодні вдома лише дідусь і Андрійко. Хлопчик любить такі вечори, ніхто не заваджає досхочу наговоритися з дідом.

— Знаєш, який сьогодні день? А вчора який був? — питає дідусь.

— Як не знати? Вчора були 150-ті роковини з дня народження нашого великого поета Тараса Шевченка, а сьогодні — 11 березня, день його смерті, — відповідає Андрійко. — На шкільному концерті я декламував:

*Учітесь, брати мої,
Думайте, читайте
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь!*

— Дідусю, чи Шевченко це писав до всіх українців? І до мене, і до Михайлика, і до Нати — до всіх дітей, хоч ми й не жили ще тоді? Правда? Шевченко все знав? Чи знав він чужі мови? — допитується хлопчик.

— Знав і чужі мови. Шевченко не мав змоги вчитися, як був дитиною, але, ставши вільним, наполегливо вчився. Учився в Академії Мистецтв, був талановитим малярем, прегарно малював портрети й картини, також рисовав багато. Крім того самотужки вивчав різні науки, особливо цікавився всесвітньою літературою та історичними подіями. З історії України прочитав усе, що на той час було написано. Навіть на запланні збагачував своє знання, особливо з природознавства. Пам'ятаєш, я тобі розказував про експедицію на Аральське море.

— Пам'ятаю. Там і на тигра полювали. А Шевченко малював для експедиції, хоч цар і не давав дозволу, — поспішив відповісти хлопчик.

— Бачу — пам'ятаєш! Знай, що Шевченко був у товаристві найосвіченіших людей того часу. Мав друзів — учених, письменників, славетних малярів, співаків і акторів. Всі вони його любили й поважали. Наш поет був геніальною людиною, всього він навчався швидше і краще, ніж інші. А все ж і йому доводилось багато працювати, поки став всебічно освіченою людиною. Тому він так високо цінував науку і нам усім, і тобі, Андрійку, заповідав учитися. Але вам, тутешнім дітям, особливо треба пам'ятати ще й дальші слова. Які вони?

— „Свого не цурайтесь!” — швидко відповів хлопчик і запитав: — Дідусю, може Тарас Шевченко знав, що багато нас не житиме в Україні?

— Може й передчував, — каже дід, — він і до нашого сусіда, отого... Пітера говорив: „Свого не цурайтесь!”

— Ось що я вам скажу! — вигукує Андрійко. — Петрусь уже знову ходить до української суботньої школи і в хаті розмовляє по-українському.

Андрійко замислився, а по хвилині запитав: — Дідусю, чи Тарас і цього року ходитиме по землі?

— Є така легенда! — потакує дід. — І не диво: наш Батько Тарас так гаряче любив Ук-

раїну і братів своїх — народ український! За любов до України тяжко карав його московський цар, заслав у пустелю, забороняв писати й малювати, забороняв жити в Україні.

— А Шевченко таки писав! — вигукнув Андрійко. — І малював!

— Так, дитино, він хотів добра Україні, хотів, щоб український народ сам собі господарем був у своїй країні. „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля!“ Це незабутні Шевченкові слова. Любов до України будить його. От чому й досі не має він спокою: встає, ходить по рідній землі, дивиться, як його народ бореться за свої права. Подивиться і знов іде до Бога молитися, просити волі Україні, щастя й добра людям. Засне поет спокійно аж тоді, як Україна буде вільна. Так говорять легенда.

Дід зідхнув, а в хлопчика заіскрилися очі.

— Ой, я вам щось скажу! Я думаю, мабуть, наш Батько Тарас невидимий ходить і тут, він же знає, як багато нас в Америці. Ми ж його любимо. Ходить, дідусю?

— Може!.. Я його не бачив, він невидний для наших очей.

— І той не побачить, хто його дуже, дуже любить?

— Виростає, Андрійку, і, якщо будеш жити по правді, як навчав Шевченко, то побачиш. Душею його пізнаєш. Ти ще не всилі цього зрозуміти.

Дід обняв хлопчика, пригорнув до себе.

— Заговорилися ми, а тобі вже час спати. Вже й очі заплющують.

Андрійко вже спить. Дідусь прийшов вимкнути світло і глянув на внука.

— Ніби міцно спить, а всміхається й губами ворухить. Спи, мій хлопчику, нехай янгол-охоронець завжди тебе береже!

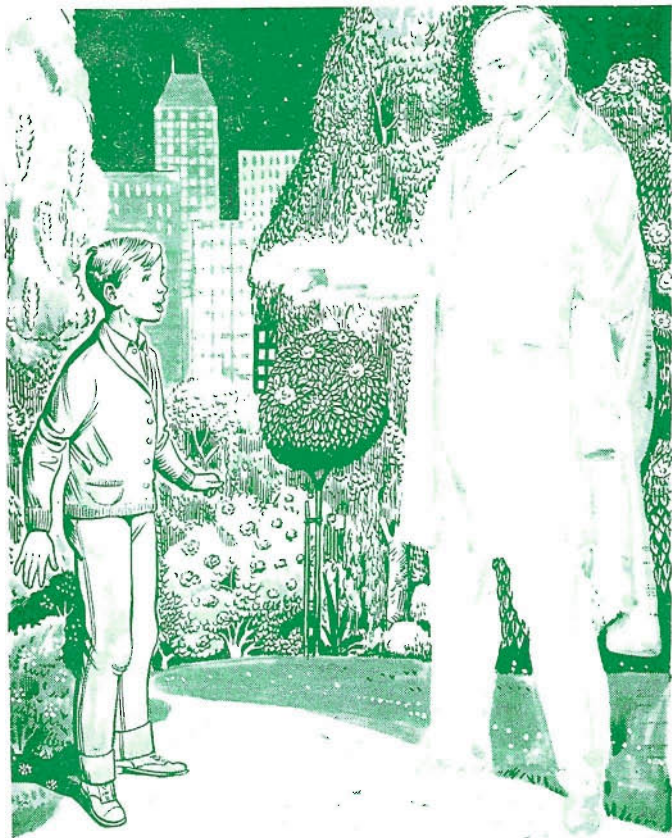
А в цей час Андрійко йде широкою алеєю парку. Тут тихо, тепло, ніде не видно людей. Освітлені місячним сяйвом дерева ледве ворухать листочками, на клюмбах пахучі квіти повертають голівки то в один, то в другий бік, ніби когось виглядають.

„Дивно, ще вчора на березах і липах не було листя, тільки бруньки, а цієї ночі дерева такі рясні, квіти такі запашні!“ — думає Андрійко.

Чогось йому бракує. Сам не знає, чого шукає. Чогось жде.

„Де тепер ходить Батько Тарас? — думас. — Може в Седневі під липою відпочиває, а може в Будищах на дуба свого захотів поглянути? От, якби навідався до нашого парку!..“

Місяць зайшов за хмарку, тіні лягають густіше, перед очима зависає легенький туман.

Збентежений Андрійко зупиняється. Несподівано бачить — з бічної алеї наближається до нього знайома з картин дорога постать. Хлопець навіть не злякався. Зрадив невимовно.

— Здоров, козаче! Добра-розуму навчаєшся, свого не цураєшся?

Андрійко тільки губами ворухить, від хвилювання не всилі відповідати голосно.

— Знаю, любиш Україну! Люби, сину, і братів своїх в Україні люби! Пам'ятай: добре жити тому, чия душа добро навчилася робить.

Останні слова Андрійко чув немов крізь завісу. Постать Тараса почала віддалятися. Андрійко кидається за ним, голосно промовляючи: „Пам'ятатиму! Буду вчитися!“...

— Заспокойся, сину! Щось тобі сниться?

Андрійко розплющує очі. Він у ліжку. Мама біля нього.

— Що тобі снилося?

— Мамо, не снилося, а справді бачив я Батька Тараса в нашому парку. Він говорив до мене!

Словничок: наполегливо — пильно, дбайливо (persistently); самотужки — власними силами, без чужої допомоги (without assistance); всебічно — всесторонньо, під кожним оглядом (thoroughly, in detail); вимикати (світло, електрику) — to turn off; брунька — bud, gemme; туман — мряка (fog, mist).

ДОВГОДЗЬОБИК

День був такий, як ото іноді ранньою весною буває. Різні-прерізні хмари вешталися по небу. Одна чваниться, що в неї ще снігу повні мішки, а друга — що повні відра холодного дощу несе. Насупились, розлючені, — одна снігом сипле, а друга наперекір дощем поливає.

— Мамо, чому останніми днями така примхлива погода?

— Бачиш, Мартусю, в Україні люди казали, що це зима сердиться, бореться з весною...

— А хто переможе, мамо?

— Весна переможе. Весна така чудова, вона несе життя безлистим гілкам, висохлій траві, вона несе теплі промінчики сонця!

І ось — диво: не вспіла мама доказати, як крізь шпаринку між насупленими хмарами прoderся цілий жмут соняшного проміння, а один, збиточник, так щиро глянув у Мартусині оченята, що у неї аж слізки навернулися. А тим часом надворі, до вікна прилетіла пташина, присіла втомлена, стріпала з крильцят краплини дощу і притулилася до освітленого сонцем місця на вікні.

— Глянь, Мартусю, це вільшанка, віщунка весни!

— А чи в Україну весною також вільшанки прилітали? — запитала Мартуся.

— Ні, в Україну ранньою весною великі-великі птахи прилітають — називаються вони бузьки. Ноги в них високі, стрункі, темнопомаранчового кольору, пір'я біле, лиш на кінцях крил і на хвості чорне; шия довга, гнучка, а дзьоб великий, довгий і такої ж помаранчової барви, як ноги. Очі мають темні і дуже цікаві. Українці кажуть, що де ця птиця покладе собі гніздо, там ціле літо щастя і добробут буде. Гнізда бузьки будують на дахах, зокрема на солом'яних стріхах. А хто приглядається до їхнього життя, каже, що бузько — дуже розумна птиця.

* *

Колись давно в Україні жила дівчинка Харитя. Їй трапилось небувала пригода. Верталася вона зі школи додому стежками на луці. При дорозі капличка була — на престолі Матінка тримала Ісусика на руках. Харитя щодня туди приносила китиці квітів і, перехрестившись, прямувала до хати. Одного разу Харитя побачила, що зразу ж за капличкою багато дітей до чогось на траві придивляється. Харитя чимшвидше туди побігла. Коли ж глянула — заніміла... На траві лежав бузько, його довга шия була в крові, кругом пір'я порозкидане, під крилом і на нозі була рана. Очі мав закриті і лиш час від часу відчиняв дзьоба та рідко віддихав.

У Хариті не було часу надумуватися. Обережно взяла бузька на руки і понесла до річки, пробувала налити до напіввідкритого дзьобика водички, та це було без успіху... Не втрачаючи часу, почала бігти з

бузьком додому, до мами. Бо мама напевно йому допоможе, чейже не одній пташині вже допомгла. Пригорнула бузька Харитя міцніше до грудей і бігла, щосили бігла, але їй здавалось, що лиш на одному місці ноженятами перебирає. У грудях вогнем від втоми пекло, вона почала знемагати.

Аж ось і забілів на горбочку дім, а на балконі мама вже виглядала Харитю. Вона побачила, що Харитя скоро біжить, а на руках у неї щось велике, біле. Мама вирішила піти назустріч доні. Коли ж стрінула Харитю, то аж сплеснула руками: — Доню моя, дивись: він уже не живе!

— О, ні, ні, мамо, прошу не казати такого, він ще дихає! — промовила останками сил Харитя.

— А як і живе, що ж нам із ним робити?! Чи справді думаєш у хаті пташиний шпиталь завести? На першому поверсі у вільній кімнаті вже є три пташки, на горищі дві, а та, що без ніжки, підстрибує і вже почала в передпокою літати. Ну, а де ж я тепер подіну бузька?!

Ні одного маминого слова не чула Харитя! В неї на думці було лиш одне: Боже, поможи йому жити, дозволь йому щераз у просторах поширяться, у нього такі великі крила!...

* *

У передпокою у великій мисці, напівлежав бузько. Мама ватою змивала засохлу кров з голови, шиї і крил. До напіввідкритого дзьоба вливала обережно джерельну воду; згодом він ковтнув і почулось щось схоже на „кля-кля”.

Харитя на радощах крикнула: — Він живе, він живе!

Під крилом була велика рана; треба було пір'я повистригувати і перев'язати биндом, ось так навкруги цілого бузька. Із перев'язкою він так чудернацько виглядав, що Харитя забула на мить про недавні переживання і щиро засміялася.

— Хто йому, мамо, міг заподіяти таку велику кривду? — запитала Харитя.

— Не знаю, доню, може таке йому інші бузьки зробили або при перелеті якесь нещастя трапилось... Це вже його таємницею залишиться.

День за днем минав; бузько ставав щораз сильніший. Вже почав походити по Харитиній спальні, а в погодні дні Харитя, прийшовши зі школи, виходила з ним на балькон. Усі Харитині товариші приходили відвідувати бузька, і кожне з них приносило йому гостинця — то жабку, то зловлену в ставочку рибку. Здається, ще так ніколи в малому містечку малі хлопці не займались рибальством, як ось тепер. Не було ні одної дитини, що не знала б про бузька.

Час був йому уже ім'я дати. Порадившись із найближчими подругами, Харитя дала бузькові ім'я Довгодзьобик, бо такі, ніде правди діти, у нього він довгенький був.

Настали вакації. Довгодзьобик поважно ступав поруч Хариті, помахуючи головою на довгій шийці. Йшли вони щоденно на луку до ставочка. Недалеко від Харитиної хати була чудова лука, що на весні вкривалася дикими туліпанами, і так вся у цвіту вона аж до пізньої осені похожа була на вишивану скатертину. Там Харитя читала книжки або гралась бальоником із подругами, а Довгодзьобик тим часом по ставочку й усіх калабаньках походжав і час від часу у його дзьобі жабка розмахувала лапками. У гарячі дні Харитя з подругами купалась у недалекій річці, а Довгодзьобик розправляв великі крила і підстрибував за дітворою по піску. А надвечір Харитин тато приходив нагадати доні, що пора вечеряти. Поверталась вона із Довгодзьобиком додому, люди лиш головами похитували і з дива не могли вийти, що птах таким вірним, нерозлучним другом дівчинки став...

Щоночі Довгодзьобик спав на Харитинім ліжку коло її ніг. Сніданок їли разом. Здавалось, що він кожне слово її розумів. А який збиточник він був! Як тільки бувало, Харитя заплете косу й зав'яже стрічку, він негайно дзьобом розв'язує і цілу косу розплітає.

Ось так у щасті проходили дні й тижні. Але одного дня, коли Харитя гралась на луці бальоником і підкинула його високо-високо вгору, в цю мить Довгодзьобикові дужі крила залопотіли над головою Хариті. Здавалось, що він кинувся за, бальоником... Але ні, він вище і вище злітав і почав кружляти. Харитя не знала, що їй робити. Якийсь дивний неспокій навіяли ці великі, розпростерті крила. Вона посумніла, вона не могла злетіти за ним услід... О це вперше вірні друзі розлучились.

— І що сталось, — перебила Мартуся, — чи він повернувся?

— Так, вернувся, — відповіла мама — але те, що трапилось там, затурбувало Харитю не абияк. Вона боялася, щоб його не втратити і просто невідступно за ним ходила.

Доспівало тепле літо. Наближався кінець вакацій. Але Харитя не дуже звертала увагу на зміни в природі; вона, як завжди, ходила на луку з вірним другом Довгодзьобиком, тільки з того часу, як Довгодзьобик уперше злетів, закрався до серця Хариті дивний неспокій. Вона не хотіла гратись бальоником, побоюючись, що Довгодзьобик за ним знову полине. Але, на жаль, Довгодзьобик злітав кожного дня щораз вище і довше, здавалось що і крила дужче лопотіли. Іноді й злітав низенько над головою Хариті, немов просив: ходи зі мною у повітрі політати, ходи, злинь!..

Одного дня він таки добре затурбував Харитю своїм летом. Вона лиш розмахувала безрадно руками, а він там, угорі, маленькою крапочкою їй увижався. І тільки щойно по довшому часі Довгодзьобик приземлився мало не на плече Хариті. Щось довго він шелотів цим разом у її вушко — щось інше, не таке, як колись бувало, по-збиточному...

Коли Харитя прийшла додому, розказала про те, як довго бузьок літав. Батьки лиш переглянулися, опісля мама пригадала, що це ж Харитя сама просила Бога, щоб поміг Довгодзьобикові видужати, щоб щоб він ще раз поширав у блакиті. А сьогодні забула про те і думає лиш про себе... Забуває, що він птах, що літати йому необхідно, і що краще буде, як Харитя почне звикати до думки, що одного дня він, її вірний друг Довгодзьобик, полине туди, куди йому треба.

— О, ні, ні! — швидко заперечила Харитя. — Він мій, мамо, назавжди!

— Назавжди?... — промовила мама. — Ой, Харитю, чи знаєш ти доню, що таке назавжди?

Правда, ти ще маленька, і, якби я тобі не пояснювала, ти цього не зрозумієш. Колись, як виростеш, згадаються тобі мої слова, і ти зрозумієш, що не все те, що нам любе, може бути нашим назавжди...

В неділю був ясний погожий ранок. Уже дзвони кликали на богослуження. Харитя перед відходом до церкви вела Довгодзьобика на ставок. Але в ту мить, коли вона безжурно збігала з гори, Довгодзьобик перебіг їй дорогу. Припав із розправленими крилами до її ніг і, понеслось його „кля-кля”. В цю мить піднявся вгору. Спочатку кружляв низько над її головою, немов не мав сили піднятися вище. Він певно чув, як у розпучі Харитя кликала як могла найголосніше: „Довгодзьобіку — Довгодзьобіку!” Але простір, мабуть, сильніше кликав... Він злітав усе вище й вище... і відлетів.

Дарма ждали батьки Хариті в хаті. Вона ось там непорушно стояла, вдивляючись у блакить, в якій щез її Довгодзьобик.

Мама пішла за донею. Відразу зрозуміла без слова, що трапилось. Мама пригорнула заплакану доню і повела додому.

Вдома у розпуці кинулася Харитя на те місце, де Довгодзьобик завжди спав, і плакала, гірко плакала. Тільки по довшому часі мама підійшла до Хариті і ласкаво промовила:

— Доню моя, я розумію тебе, я знаю, що ти любила Довгодзьобика і так звикла до нього, що і забула, що він птиця, а ти людина. Та, хоч живете на одній землі, але іншим життям, в окремих світах. Там, куди він полинув, є його світ і тільки у ньому він щасливий. Бо яке б твоє піклування і любов до нього не були, вони не змогли б дати йому того щастя, яке дає отой безмежний простір блакиті: там він вільний птах! Ти радій, що вилікувала його з ран і допомогла вернути туди, куди він належить.

Ще довго говорила мама... Правда, не все було тоді зрозуміле Хариті, але вона знала, що таки нічого іншого, крім щастя, вона Довгодзьобикові не бажала.

Від того часу, як Довгодзьобик відлетів, у Хариті дні і тижні проходили нецікаво. Хіба що час від часу їй снівся Довгодзьобик.

І знову прийшла весна. У березні того року був дуже гарний день. Харитя вийшла на балкони, мабуть, за звичкою, її очі вдивлялися, пронизували синю блакить. Аж раптом, отам, високо, вона побачила щось схоже на хмарку, яка швидко наближалася. Харитя збагнула, що це надлітають бузьки. Частина їх опустилася на прибудовах великої церкви, а решта полинула далі. І в цю мить... Чи це привид?! Харитя ясно бачить, як два бузьки летять у напрямі її дому. Харитя схвилюваним голосом скрикнула: — Мамо, мамо, прошу прийти! Дивіться, два бузьки кружляють над нашим домом!

І справді, один, щораз нижче й нижче кружляючи, перекинув на довгій шиї голову — виглядало, що шукав місця де б приземлитися. Тим часом другий лиш кружляв над хатою. Мама швидко відчинила вікно, на якому інколи Довгодзьобик любив стояти і вдивлявся у далечінь.

Велика птиця ще декілька разів змахнула крильми й сіла на підвіконні. Випрямив бузько довгу шию, і з великого дзьоба почулося „кля” „кля-кля”. Потім він стрибнув у Харитину спальню і ходив з повагою, похитуючи головою. Опісля розправив крила і вискочив на ліжко. Тоді вже Харитя не витримала: вона припала до Довгодзьобика і, як колись, поцілувала його в голову і очі. Він занурив довгого дзьоба в її косу і біля вушка щось прошепотів. У мами забриніли сльози в очах. Від зворушення не стало в неї слів. Але, коли над хатою почулося „кля-кля”, Довгодзьобик мерщій стрибнув на вікно, розгорнув дужі крила і злетів із лопотом до тієї птахи-подруги, що постійно кружляла над хатою, на нього чекаючи. Ще декілька хвилин бачила Харитя дві великі птиці в блакиті, а потім вони зчезли у безмежнім просторі...

— Мамо, а що Довгодзьобик прошепотів Хариті на вушко? — запитала Мартуся. Чи Харитя розуміла його мову?

— Бачиш, доню, Хариті тоді було стільки років, коли можна розуміти мову всіх пташок. О, так, Харитя дослівно розуміла Довгодзьобика; він прийшов до неї ще раз, щоб сказати їй: „Дякую”...

Подив і усміх чергувалися на личку Мартусі. Оповідання про Довгодзьобика дуже їй подобалося.

На другий ранок, коли красна весна постукала в Мартусине віконце, дівчинка пробудилася і прибігла розказати мамі дивний сон: Мартусі снівся Довгодзьобик: вона бачила великий білий дім і відчинене вікно в ньому. І вона, Мартуся, не Харитя, злітала із Довгодзьобиком туди, де блакитне небо й золоте сонце, туди, в Україну...

Пояснення-словничок: **накупитися** — to frown, to scowl; **вільшанка** — robin; **солом'яний дах** — straw-hat roof; **лука** — meadow; **ширяться** — to hover in the air; **порожий** — serene, fine; **простір** — air space; **ковтнути** — swallow.

К. ПЕРЕПІСНА

ЗИМА Й ВЕСНА

У куточку під парканом
Сніг біліє — там зима!
А де сонечко дістане,
Снігу й крапельки нема.

Там вже травка зеленіє
Й сині проліски цвітуть,
Червачок вже землю рие,
А пташки гніздечка в'ють.

Веселик-Лясе

Наш Веселик не дармує,
Чудо-змія він майструє,

Щоб прикликав нам весну
Й вигнав зиму навісну.

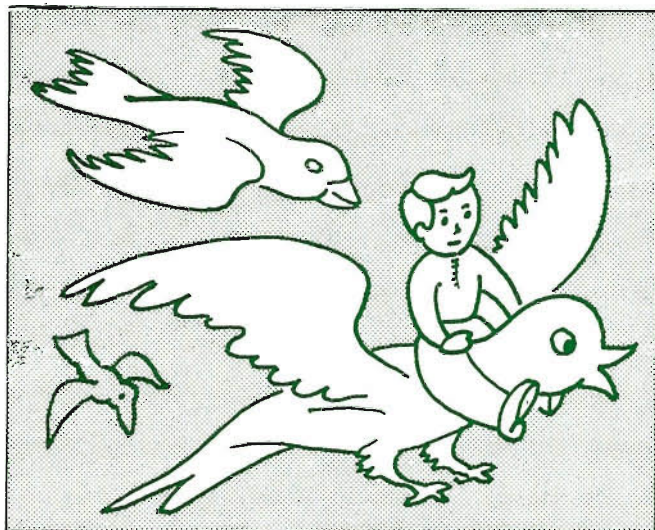
Вже готовий змій до лету —
Полетить, немов ракета!

Та сміються снігури
Й сонце ясне угорі.

Змія взявся Лясь пускати —
Залетів з ним аж на хату,

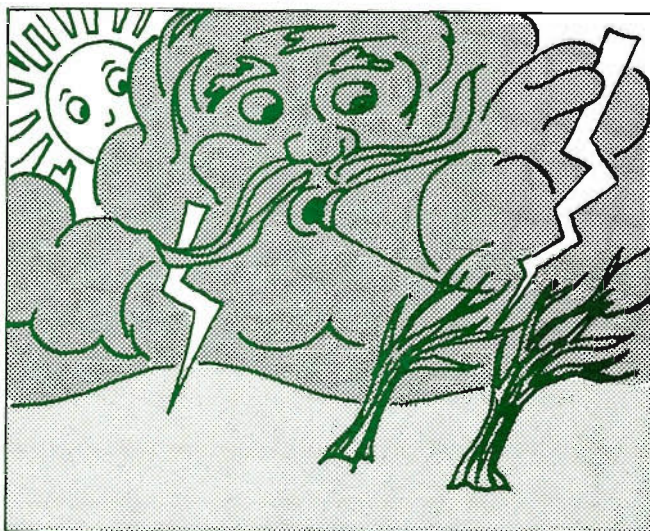
Змій — все вище, Лясь кричить:
— Ой, рятуйте, допоможіть!..

Птахи вгору вмить злетіли
Принесли його на крилах.

Раптом небо потемніло,
Хмара сонце заслонила,

Крещать іскри блискавиці,
Утікають звірі й птиці.

Дід старезний Громовик
Гримнув з неба в голосник:

— Всі ховайтесь, буде злива!
А за тим — чекайте дива,

Вже до нас іде весна,
Радість всім несе вона!

ТАК ЦІКАВО ЖИТИ...

Цього року минає 175 років, як в місті Одензе, на одному з островів малої європейської країни, Данії народився Ганс Христіан Андерсен, — один з найславніших письменників для дітей. В цьому нарисі описано дитячі й юнацькі переживання Андерсена.

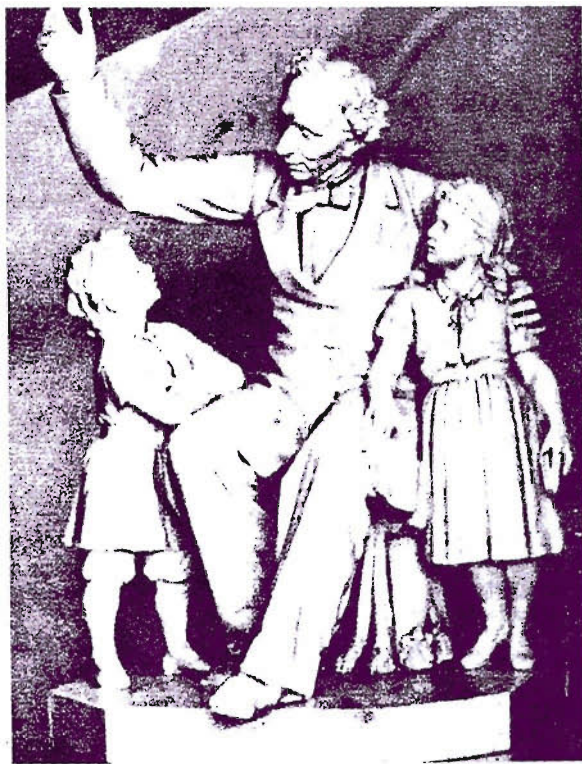
У тихому місті Одензе життя проходило спокійно. У будні було повно щоденної праці, а в неділю святково прибрані мешканці цього міста поважно, цілими родинами, ходили до церкви. Ніякі голосні події тут не відбувалися, навіть хлопці виростали тут спокійні й не влаштовували на вулицях змагань і боїв, як це водиться між хлопцями в інших місцевостях. Про Одензе люди мало чули поза Данією, і ми також про це місто нічого не знали б, якби в ньому сто сімдесят п'ять років тому не народився і не прожив свої хлоп'ячі літа Ганс Андерсен. У спокійний побут міста він вніс нове, — свої невпинні сміливі мрії. „Так цікаво жити...” — говорив він часто своїм приятелям і оповідав їм про далекі шляхи та про „найбільше у світі місто” Копенгаген, куди змалечку мріяв поїхати, щоб стати актором у великому театрі.

Увечері він довго не міг заснути й прислухався до далеких шумів, що доносилися з довкілля. Слухав, як пищать під підлогою миші, і уявляв, що там відбувається мишача вечірка. Миша-господиня — це чародійка; вона запрошує на прийняття й Ганса, дотиком ніжки робить його таким тоненьким, що він може просмикнутись у щілину в підлозі. Всі стіни в мишиному домі обвішані шинками й різними смачними речами. Усі урочисто сідають до вечері, а Ганса запрошують на приготоване для нього велике крісло. „Як це гарно!” — промовляв сам до себе Ганс і солодко засинав.

Він придумав багато таких оповідань, а придумуючи їх, ходив заплющивши очі. Так йому краще було уявляти все те, про що він мріяв. Це непокоїло його маму: „Чого він не ходить, як інші хлопці, а заплющує очі?” — дивувалася вона.

Між стіною дому й кущем він вибудував собі шатро, але в його уяві то було не шатро, а пишний палац. Якось він запросив до шатра сусідську дівчину й відкрив їй велику таємницю: „Не думай, що я син бідного шевця. О, ні! Я — син принца, але мене ще в колисці заміняли з іншим хлопчиком. Колись я вернуся у палац принца, буду там бавитися з своїми сестрами й братами, вбраними в оксамитну одіж і в черевики із срібними застіжками. Коли тільки я побажаю, їстиму солодощі та печені яблука”. Дівчинка поглянула на Ганса, на його полатані штани, на босі ноги і сказала, що він божевільний. Вона тоді не могла й подумати, що колись цей „божевільний” хлопчик буде гостем у королівському палаці, буде ходити по саду з королем і оповідати королеві про свої твори.

Одного дня батько забрав Ганса з собою до театру. Хлопець зовсім очманів від зворушення, — такою прекрасною видалася йому гра артистів.

Славний казкар Ганс Христіан Андерсен і його малі слухачі

Але ходити до театру часто він не міг, бо його батько був швець і не заробляв багато грошей. Тож Ганс діставав театральні програмки і з них відтворював цілі театральні вистави у себе вдома. Батько змайстрував йому з дерева ляльки й сцену, як в правдивому театрі. Вбрання лялькам Ганс пошив сам, на кожну виставу інші костюми. Тепер він міг запросити всю родину, щоб дивились, як він посуває по сцені свої ляльки і говорить за них їхні ролі. Звичайно говорив він не те, що говорили артисти в театрі, а сам придумував слова.

Родина Андерсенів не мала ані клептика землі біля дому. Тож Гансова мама набрала трохи землі у дерев'яну скриню, винесла ту скриню на дах дому й посадила у ній різні рослини. Ганс часто вилазив на дах, сідав біля скрині й дивився, як у тому малому „городці” все зеленіло. Він думав, що це було б дуже цікаво побувати всередині тюльпану, або підслухати, про що розмовляють між собою рожі, або довідатись, хто сказав бджолам, що тут є квітки...

Коли помер батько, Ганс, хоч був тоді ще невеликим хлопчиком, мусів працювати. Його прийняли до фабрики, але він там довго не побув, бо більше співав, як працював. Робітники, хоч і

захоплювались його чудовим голосом, сміялися з нього, що він не хлопець, а дівчина, перебрана за хлопця.

Мавши тринадцять років Ганс почав відкладати гроші, щоб поїхати до Копенгагену — столиці Данії, і там стати актором у великому театрі. Мама зажурилася, але знала, що його не переконає. Тож вирішила порадитись у ворожки, як тоді робили люди, що вірили в чари й ворожбитство. Стара ворожка довго дивилася у філіжанку, з якої саме перед тим пив каву Ганс, і промовила: „Цей хлопець буде колись славною людиною. Прийде ще день, коли наше місто на його честь освітять смолоскипами і заради нього гратиме музика й відбудеться парада”.

І хлопчик вирушив у широкий світ. Прибувши до столиці, він переконався, що там усе було дуже дорого, і грошей йому вистачить лише на кілька днів. Все таки вирішив піти до опери. Слідкуючи за дією, що зображувала нещасливе життя розділених долею людей, він гірко плакав. Він сидів біля двох жінок, що увесь час щось їли. Жінки поцікавилися, чого це Ганс так тяжко ридає, і він пояснив, що дія на сцені пригадала йому його власні переживання. Він також мріяв стати актором, але доля не пускає його на сцену. Бо саме перед тим він намагався знайти працю в театрі, але тільки

осмішився. Жінки пожаліли його і почастивали ковбасою, хлібом з маслом та помаранчами.

Минали роки. Андерсен став відомим письменником і вирішив відвідати своє родинне місто. Його зустріли з почестями. Увечері все місто палахкотіло від світла смолоскипів, мешканці міста зібрались на площі, маршували і голосно викрикували „слава”. На домах висіли прапори, а оркестра намагалась грати якнайголосніше. Бож вона гра-ла, щоб вшанувати найбільшого сина міста Одензе, автора прекрасних казок, самого Ганса Андерсена.

І ніхто не знав, що Андерсен ці казки придумав давно колись, ще як був хлопчиком. Він ніколи не забув про свої дитячі мрії, увесь час пригадував придумані ним пригоди звірів, птахів і людей, нарешті записав їх на папері й видрукував книжками. Книжки ці розійшлися по цілому світі, їх перекладали на чужі мови, і всюди тепер знають про Ганса Андерсена, його батьків, родину, товаришів і про його родинне місто.

Казки Г. К. Андерсена були вже багато разів перекладені на українську мову. — найкращі переклади видав кругло 70 років тому Борис Грінченко — славний наш видавець і письменник для дітей. Останнє українське видання вибраних казок Андерсена вийшло 1948 р. в Німеччині п. з. „Дванадцять казок”.

Ганс Христіан АНДЕРСЕН

Ілюстрація Мирона ЛЕВИЦЬКОГО

НОВИЙ ОДЯГ КОРОЛЯ

Давним-давно жив король, якому ніщо на світі не було миліше понад одержу. Він не турбувався ні своїм військом, ні видовищами, любив тільки їздити в кареті, щоб усі дивилися на його одяг. Про інших королів говорили: „король зайнятий, король на нарадах”, а про нього казали: „король зайнятий — він в одягальні”.

Одного разу в тому королівстві з’явилися два ткачі. Вони хвалилися, що вміють ткати таку тканину, яку бачать тільки розумні люди. Тканина ця незвичайно краси, але хто нерозумний, або неза-служено має високе становище, не бачить її.

— „Це якраз тканина для мене, — подумав король. — Коли носитиму із неї одяг, буду знати, хто в моєму королівстві розумний, а хто ні, — і хто неза-служено займає високе становище”.

Король прийняв ткачів у свій двір, дав їм багато золотих грошей, і наказав виткати для себе дивну тканину на новий одяг.

Ткачі-обманці дістали в королівському дворі два ткацькі верстати і багато шовкових та золотих ниток. Від ранку до пізньої ночі сиділи ткачі за порожніми верстатами і ніби весь час щось ткали.

Одного дня забажав король довідатися, скільки тканини вже мають ткачі. Але він боявся йти до них перший, бо що ж буде, коли він нічого не побачить? Це ж означатиме, що він нерозумний і не годиться на короля.

— „Вишлю наперед свого старого міністра, він чесний і добрий, — почую, що він скаже”, — вирішив король.

Старий міністер дуже налякався, коли побачив ткачів за порожніми верстатами.

— „Невже ж я такий нерозумний, що не повинен бути міністром”? — подумав він.

— Дивіться! Хіба не гарна ця тканина? — голосно запитали ткачі, коли побачили міністра. — Дивіться, які прекрасні узори, які чудові барви!

Міністер підійшов близько до верстата, заглянув окуляри, подивився вдруге на порожній верстат і сказав:

— Прекрасна, дійсно незвичайна тканина!

Міністер похвалив перед королем дивну тканину, і король наказав дати ткачам ще більше золотих грошей.

За деякий час вислав король до ткачів своїх радників, і ті, хоч теж нічого не бачили на верстатах, дуже хвалили дивну тканину.

І ось король вирішив сам подивитися, як працюють ткачі. Та коли він прийшов до них і глянув на верстати, то дуже налякався, бо нічого не побачив.

— „Невже я такий недотепа і не гідний бути королем”? — подумав, а вголос сказав:

— Чудова, чудова тканина, не можна й уявити крашій!

Усі королівські міністри й дорадники кивали головами, хвалили красу тканини, а весь двір і вся столиця тільки й говорили про дивну тканину. Король нагородив обох обманців найвищою відзнакою „королівських ткачів”.

Ткачі почали із тканини шити одержу, яку король мав одягнути на велике свято. Усю ніч перед святом працювали вони, світили свічки, здійсмали щось із верстатів, махали в повітрі ножицями, шили нитками, а вранці повідомили, що одяг готовий.

Король прийшов до ткачів із своїми вірними стрільцями, і ткачі сказали:

— Ось штани.

Але ні король, ні стрільці нічого не побачили.

— А ось кунтуш і кирея. Вони легкі, як повітря, і в цьому їх краса.

— Дійсно, — сказали стрільці, хоч вони нічого не бачили, бо й не було що бачити.

— Чи ви зволите переодягнутися, ваша величносте? — спитали обманці.

Вони допомогли королеві зняти одержу і ніби одягнули на нього новий незвичайний одяг. Король обертався перед дзеркалом, а всі одноголосно вигукували:

— Незвичайно! Прекрасно! Подивугідний одяг!

Міністер прийшов повідомити, що всі готові до походу по місті. Король вийшов, гордо тримаючи скіпетр. За ним ішли слуги, ніби тримаючи поли довгої киреї. Ніхто не мав відваги сказати, що він не бачить одержу, і коли король проходив вулицями міста, кожний з захопленням викрикував:

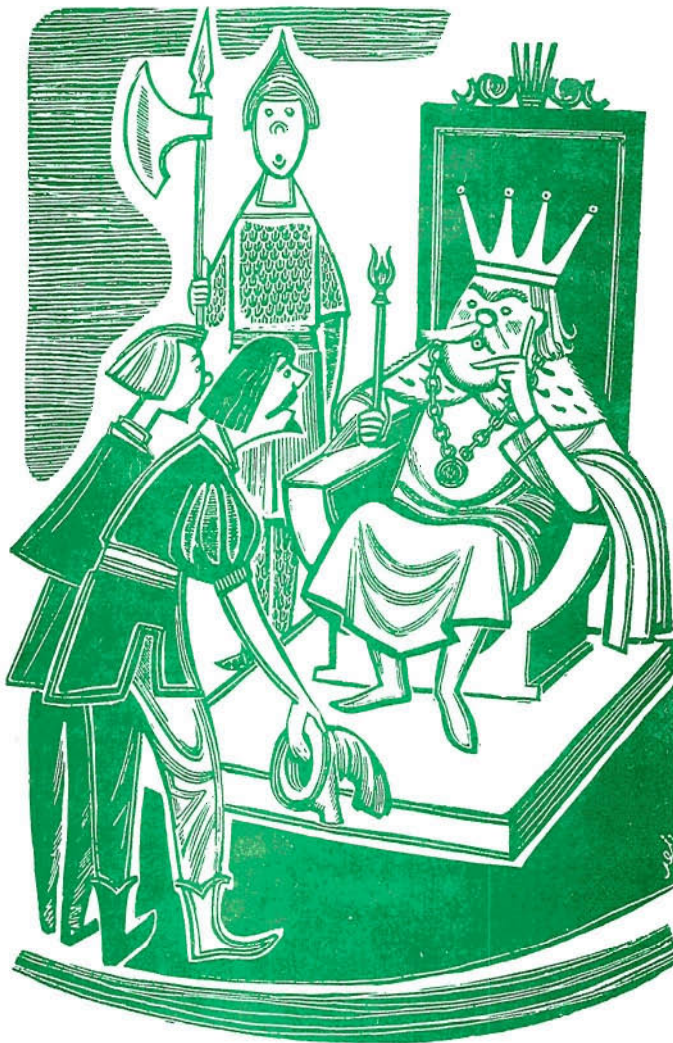
— Чудовий одяг короля! Які довгі поли киреї! Незвичайно гарно!

Та тут сталося несподіване. З натовпу вибігла мала дитина, показала пальцем на короля і закричала:

— Дивіться! Він зовсім без одержу!

У натовпі знявся гомін:

— Чуєте, що говорить невинна дитина?

Він без одержу!

Король зрозумів, що його обманули і що дитина сказала правду.

К. ПЕРЕЛІСНА

БАБИНЕ ГОРЕ

У куточку

У садочку

Плаче баба снігова.

Зажурилась,

Похилилась,

Аж повисла голова

Сонце гріє,

Баба мліє,

Давить бабу кожущок,

Та не скине,

Не покине —

Впали пальці у струмок!

Під ногами

Аж дві ями,

Тане сніг вже до землі,

Рукавиці

Під ялиці

За водою попливли.

ПРИНЦЕСА НА ГОРОШИНЦІ

(Казка)

Жив колись принц. Тож хотів він одружитись з принцесою, та тільки не з будь-якою, а з ніжною і чутливою принцесою.

Він об'їхав цілий світ, та так не знайшов собі нареченої. Принцес було багато, та чи вони такі, як він хоче, цього він ніяк не міг допевнитися. Все йому здавалося, що в них щось не так. От, і принц вернувся додому ні з чим.

Якось увечері розшаленіла страшна буря: блискотіли блискавки, гуркотів грім, а дощ лив, мов з відра.

Раптом хтось постукав у ворота замку. Старий король казав відчинити. Біля воріт стояла принцеса. Матінко рідна! На що вона була схожа: вода струмками спливала по її волоссю і по одязі просто на черевики. А все таки вона запевняла, що вона справжня принцеса.

— Ну, про це ми самі швидко дізнаємось! — подумала стара королева.

Але вона нічого не сказала. Пішла до спальні, скинула з ліжка всю постіль і поклала на дошки горошину. Потім узяла двадцять матраців і поклала їх на горошину, а тоді ще двадцять перин з гусячого пуху.

На це ліжко поклали принцесу. Вранці її спитали, чи добре вона спала.

— Ой, дуже погано! — мовила принцеса. — Я цілісіньку ніч не стулила очей! Що там таке було в моєму ліжку: я лежала на чомусь твердому, і тепер у мене все тіло в синяках.

Тоді всі повірили, що це справжня принцеса. Адже крізь двадцять матраців і двадцять пухових перин вона відчувала

маленьку горошину. Такою ніжною та чутливою могла бути лише справжня принцеса. Принц одружився з нею. Він тепер напевно знав, що знайшов таку, якої шукав.

А горошина потрапила до музею, де лежить і досі, якщо її ніхто не взяв. От, яка була історія!

Пояснення-сповничок: ніжний — sensitive; розшаленіти — tempestuous, violent; відро — pail; постіль — bed, bedding; горошина — одно зеренце гороху (a pea); перина — feather bed; пух — down; стулити очі — заснути; синяк або синець — bruise.

ВІДЗНАЧЕННЯ РОКУ ДИТИНИ СУБОТНЬОЇ ШКОЛИ В КУРИТІБІ, БРАЗИЛІЯ

Під час Міжнародного Року Дитини вчительки й учні Суботньої Школи під опікою Жіночої Організації при Хліборобсько-освітньому Союзі влаштували багату й цікаву програму. Відбулися доповіді, курси, академії, дитячі забави. Завжди підкреслювано долю наших дітей в Україні. Директоркою Школи є пані Євгенія Б. Мазепа, яка теж очолює Комітет Міжнародного Року Дитини української спільноти в Бразилії.

В жовтні на запрошення школи Сантос Думонт, де учителькою танців фолкльорної групи є пані Ольга Мельник-Костин та школи Нивтон Фиррийра да Коста, де вчителем руханки є пан Микола Лимішка, 42 дітей Суботньої Школи виступали двічі на Віла Гваїрі. Діти

танцювали і співали і так освідомлювали іншонаціональних школярів про звичаї нашого народу.

У школі Н. Фиррийра да Коста обдаровано їх срібною плякетою на знак подяки і за співпрацю та за те, що принесли культурну розвагу незаможним дітям.

На закінчення імпрези директорка Суботньої школи прочитала письмо губернатора Ней Брага за нагоди Року Дитини. Від секретаріату культури і спорту роздано дітям малі музичні інструменти. Були теж присутні президент фолкльорної групи пан Орест Костин і диригент оркестри пан Ярослав Волощук обіцяли дітям зорганізувати малу оркестру.

ПЕРЕКАЗ ПРО ЗАМОК У ЛИТОВЕЖІ

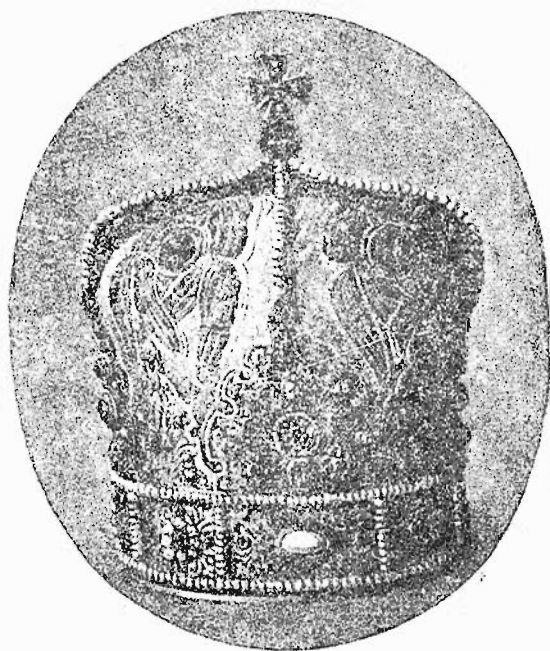
(Дитячий спогад)

Дитиною я проживала в селі Литовежі, коло міста Володимира Волинського. Ми діти, не раз з цікавістю споглядали в сторону „замку”. Насправді, то були лише пагорби. Люди оповідали, що там колись стояв оборонний замок з грубезними мурами та сторожовими вежами. Замок був обмитий з трьох сторін річкою Бугом, мов півострів.

То була Волинь. Зараз за Бугом простягалася Галицька земля, сокальський повіт. Посередині „замку” йшла дорога, а до неї спускалися вниз з обох сторін стрімкі узбіччя і становили провалля. Горбів було шість, по три з кожного боку дороги. В деяких місцях стояли ще залишки мурів, що входили глибоко в землю.

Від нашого дому було туди близько, і ми охоче бігали в сторону „замку”, щоб покупатися в прозорій воді Бугу і погрітися на сонці в теплому жовтому піску. По галицькому боці Буг був порослий верболозом. Там виводилося безліч водяних птахів. Ми, взявшись за руки, весело збігали із стрімких горбків. Коли зібралося більше дітей, перший у ряді сильно шарпав рукою в бік — це називалося „закидав вудку”, а тоді решта товариства падала стрімголов у низ. Було багато сміху і сліз, коли хтось трохи побився.

Дітей притягало найбільше на „замок” його таємниче минуле. Старі люди оповідали, що там закопана золота корона короля Данила Галицького. Нас захоплювало оповідання про вчителя, що жив тут ще минулого століття. Під час літніх ферій цей учитель задумав відшукати Данилову корону. Кожного дня копав він від ранку до пізнього вечора — і все надаремно. Коли ж вернувся до праці наступного ранку, не було ні сліду його праці з попереднього дня. Місце було гладко вирівняне і поросле

Перероблена на єпископську мітру корона короля Данила

зеленою травою. Учитель дуже налякався і перестав шукати закопаної корони.

Перекази, зв'язані з цим місцем, притягали дітей. Ми залюбки вешталися по пагорбах і вигребували з-під землі черепки стародавнього посуду, а навіть гроші. Перекази згадували і про те, що коло замку було колись місто. Ще й досі поля навколо „замку” називають „містом”.

Пояснення-словничок: пагорбок — невеликий горбок (hill); оборонний — defensive; сторожова вежа — watch-tower; півострів — peninsula; узбіччя — тут: схил горбка (slope); провалля — тут: яр, яруга (gully); черепок — crock.

К. ПЕРЕЛІСНА

НА ПРОВЕСНІ

Ой сонечко яснее
Пригрів,
А сніжок водицею
Підлива.
І весняні струмені
У ярку,
І на полі квітонька
У сніжку.
Ой, та квітка-пролісок
Весняний...
А над полем жайворон
Голосний.

К. ПЕРЕЛІСНА

ХТО Я?

Хто я, що я? — Хочеш знати?
Українка моя мати,

Й батько мій вкраїнець зроду
І козацького він роду.

І хоч я малий ще нині,
Але вірний син України,

І віддам свої всі сили
Україні моїй милій.

ТРИ КНИЖЕЧКИ ДЛЯ МАЛЯТ

Заходами Дошкільного Центру в Торонто вийшли три книжечки для малят з „садовковими віршами” /nursery rhymes/. Це книжечка „Гості” про дітей, що розкидають свої речі й іграшки.

Друга книжечка має наголовок „Мушка-Мотрушка”. Неслухняна мушка зіпсувала собі зір, бо не хотіла їсти моркви й носити окулярів. За непослух і впертість втопилася в зупі.

Третя книжечка, це „Зайчик-Натальчик”, який не хотів тепло вдягатися, простудився і мусів лежати в ліжку, міряти температуру й приймати гіркі ліки.

Авторкою всіх цих книжечок „азбукового дошкілля” є Богданна Горіх-Цмоць. Обкладинки й повнокольорові ілюстрації виконала Христина Новаківська-Котович.

В. Б.

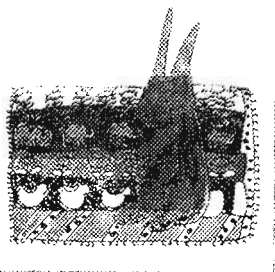
ГОСТІ

БОГДАННА ГОРІХ—ЦМОЦЬ

МУШКА МОТРУШКА

БОГДАННА ГОРІХ—ЦМОЦЬ

ЗАЙЧИК НАТАЛЬЧИК

БОГДАННА ГОРІХ—ЦМОЦЬ

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

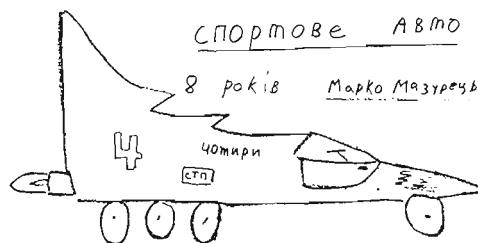
Близнята Рома і Марко Мазурці з Пискетевей, Н. Дж. мають по 8 років. Вони є членами 353 Відділу УНС і учнями 4-ої класи Української Школи св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж. Люблять читати „Веселку”. Люблять теж малювати і прислали свої малюнки „Веселці”.

Рома пише: „Дорога „Веселко!” Мені 8 років. Я намалювала снігову бабу. Чи вона Тобі подобається? Вона носить старий капелюх, її очі з вугликів, ніс з моркви, щокі з бараболі, руки з патичків. Має також гудзики.

До побачення!

Левко прислав малюнок спортивного авта і пише: „Дорога „Веселко!” Люблю Тебе читати й дивитися на малюнки. Тут я намалював авто і прошу, щоб „Веселка” його помістила. Дякую! Марко Лев Мазурець.

Від Редакції: Дорогі Діти! Дякуємо за Ваші листи і за прислані малюнки, які містимо в журналі. Тішить нас, що любите читати „Веселку” і що вона Вам подобається.

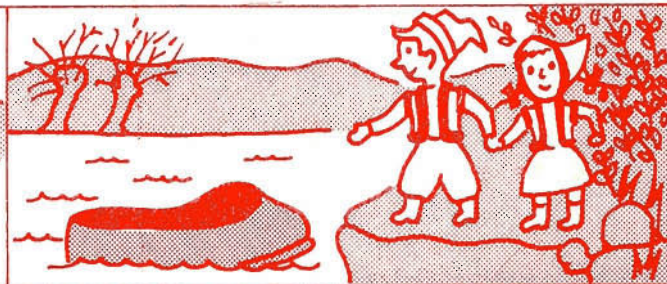
З Новим Роком Бажаємо Вам і Вашим Батькам
всього кращого!

Гоца Дзала

Як сніжок навесні гинув,
Хтось палинка в річку кинув.

Та й пливе отой патинок
Попри ліс, попри дубину.

На корінні зачепився,
Зачепився, зупинився.

От до Гоци ґномик мовив:
— Ось дивися, маєм човен!

Скік вони в патинок-човен:
— Що тепер нам зробити повинь?

Човен в воду відштовхнули,
Але про весло забули!

А весло як пригадали,
„На рятунок!“ закричали.

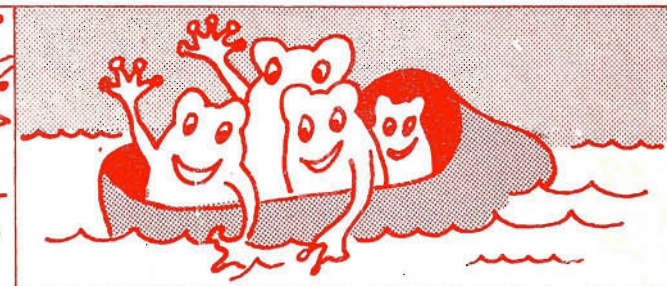

Рак, що виринув з води,
Схопив ґнома за штани.

А горобчик-вертолет
Схопив Гоцу за корсет.

Цей водою, той в повітрі
Мчаться швидко, наче вітер.

Ось і берег! Гоца й ґномик
Дякують за порятунок.

А в палинку сіли жабки,
Замість весел, мають лапки.

Патинок — пантифель, капець, старий черевик (slipper); вертолет — гелікоптер
корсет — верхній жіночий одяг без рукавів (corset).